

LelyStadsGeluiden

De mening van de inwoners gepeild

Milieu en energie 2008

Het milieu staat steeds meer in de belangstelling. Onder meer de film van voormalig Amerikaans vicepresident Al Gore over de klimaatverandering op aarde heeft in de afgelopen tijd veel mensen 'wakker geschud'.

Ook de gemeente Lelystad is betrokken bij het milieu, wat onder meer tot uiting komt in de gemeentelijke 'Nota klimaatbeleid'. In het licht daarvan is het van belang te weten hoe de inwoners van Lelystad tegen het milieu, klimaat en hun eigen energiezuinigheid aankijken en wat ze daarbij van de gemeente verwachten. In de enquête 'Milieu en Afval 2008' is hierover het een en ander onder de leden van het LelyStadsPanel gepeild, tezamen met vragen over de afvalinzameling in de stad. Het onderzoek is gehouden in december 2008.

Deze deelrapportage beschrijft de uitkomsten van het deel over milieu en energie. Dit onderwerp blijkt de panelleden in behoorlijke mate bezig te houden, maar men ervaart zelf niet bijzonder veel hinder op het gebied van geluid- of stankoverlast.

De verantwoordelijkheid voor verbetering van het milieu legt men het meest bij de bevolking zelf en, op enige afstand, de rijksoverheid. Vrijwel iedereen denkt geregeld aan het eigen energieverbruik en driekwart vindt de energiezuinigheid van een eventuele volgende woning belangrijk. Verder is men aan de ene kant bezorgd over wat de ontwikkelingen bij het vliegveld voor gevolgen zullen hebben voor het milieu, maar ziet aan de andere kant in dat deze belangrijk zijn voor de economische ontwikkeling van Lelystad.

Colofon

Dit is een onderzoeksrapportage gemaakt door:
Onderzoek en Statistiek

Verkrijgbaar, zolang de voorraad strekt bij:

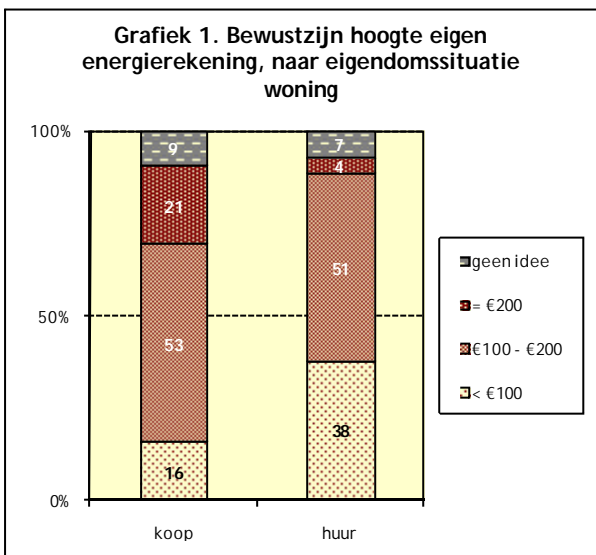
Gemeente Lelystad
Onderzoek en Statistiek
Postbus 91
8200 AB Lelystad
T 0320 27 85 74
F 0320 27 82 45
e-mail: onderzoek@lelystad.nl

Voor feiten en cijfers en overige onderzoeks-
rapporten kunt u terecht op onze website:
www.os.lelystad.nl

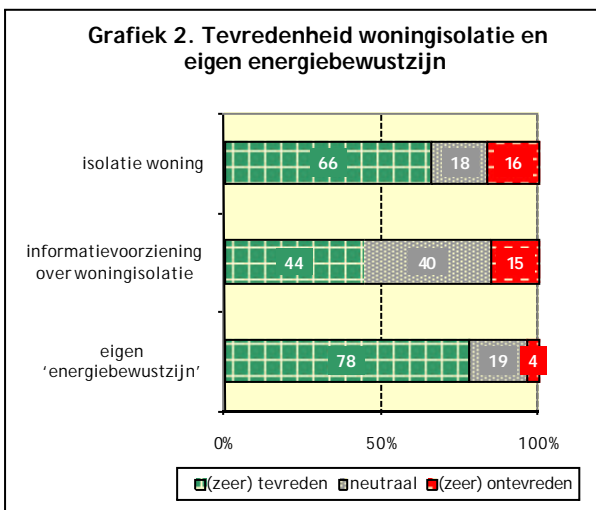
Lelystad, juni 2009

Eigen energieverbruik en energiebewustzijn

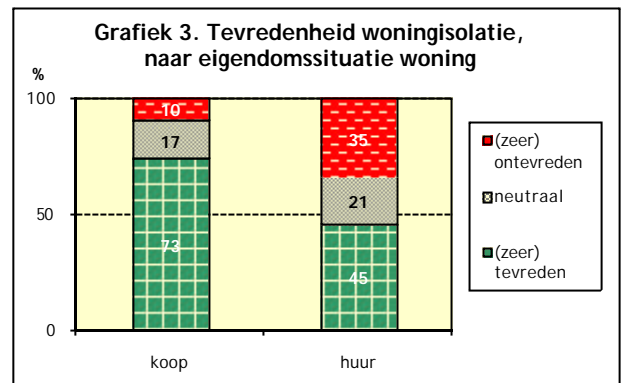
Van de inwoners van Lelystad zegt ruim 90% ongeveer te weten hoe hoog de maandelijkse energierekening is. Voor meer dan helft is dat een bedrag tussen € 100 en € 200, een op de zes meldt er meer dan €200 aan uit te geven. Opvallend is dat het aandeel mensen dat aangeeft hiervan "geen idee" te hebben, niet noemenswaardig verschilt tussen verschillende inkomensgroepen. Grafiek 1 toont het verschil daarbij tussen bewoners van een koopwoning en een huurwoning. Eigenwoningbezitters hebben duidelijk hogere energierekeningen dan huurders. Het aandeel dat geen idee heeft wat ze betalen verschilt niet veel van elkaar.

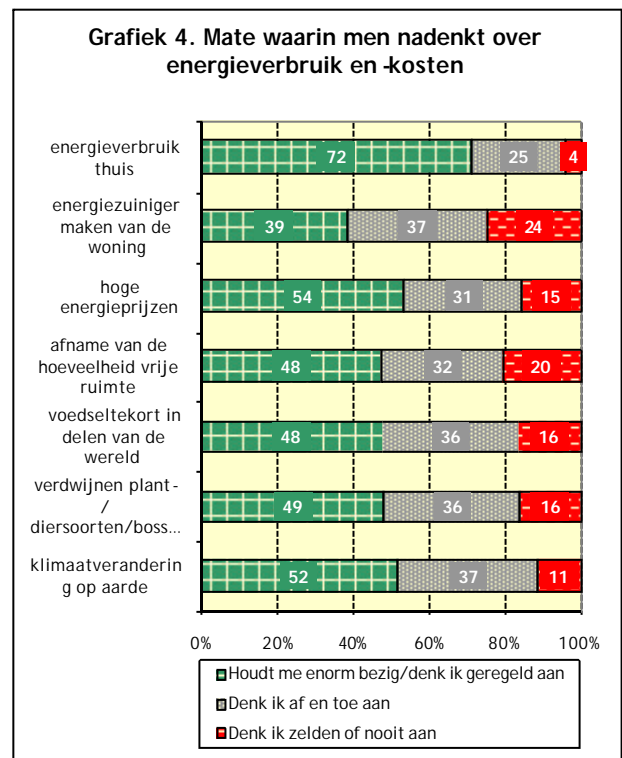
Uit grafiek 2 kan worden afgeleid dat tweederde van de inwoners tevreden is over de isolatie van de eigen woning, maar een op de zes is daarover ontevreden. Het zijn het met name bewoners van huurwoningen die ontevreden zijn over de woningisolatie. Slechts een minderheid is hierover tevreden (zie grafiek 3). Aan de informatievoorziening

op dit gebied schort blijkbaar het een en ander gezien de minderheid die hierover tevreden zegt te zijn. Met het eigen bewustzijn op het gebied van energie zit het in behoorlijke mate wel goed: bijna viervijfde is daar tevreden over en maar een op de vijfentwintig inwoners ontevreden. Overigens antwoordt 6% (zeer) tevreden te zijn over het eigen energiebewustzijn, maar heeft men tegelijkertijd geen idee van de hoogte van hun eigen energierekening.

Grafiek 4 laat zien dat vooral het eigen energieverbruik de mensen bezighoudt. Het energiezuiniger maken van de woning is van de daar genoemde mogelijkheden het minst in beeld: een kwart denkt daar zelfs zelden of nooit aan.

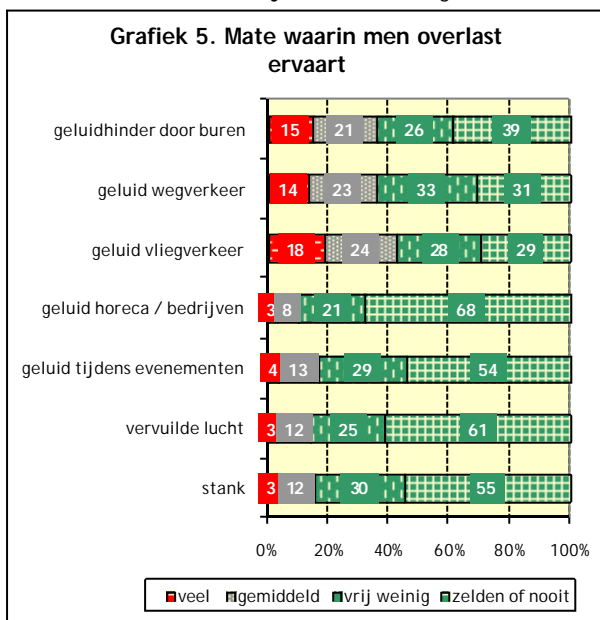

Van de onderste vier staven, die te maken hebben met het milieu op aarde, houdt de klimaatverande-

ring op aarde de mensen het meest bezig; ruim de helft houdt dat enorm bezig of denkt daar geregeld aan. Een op de negen denkt hier zelden of nooit aan. Van deze vier aspecten is men verhoudingsgewijs het minst bezorgd over de afname van de hoeveelheid vrije ruimte; daarmee wordt bedoeld de hoeveelheid akkers, bossen, heide en dergelijke. Desondanks zegt daarover viervijfde van de mensen daar op zijn minst af en toe aan te denken.

Overlast

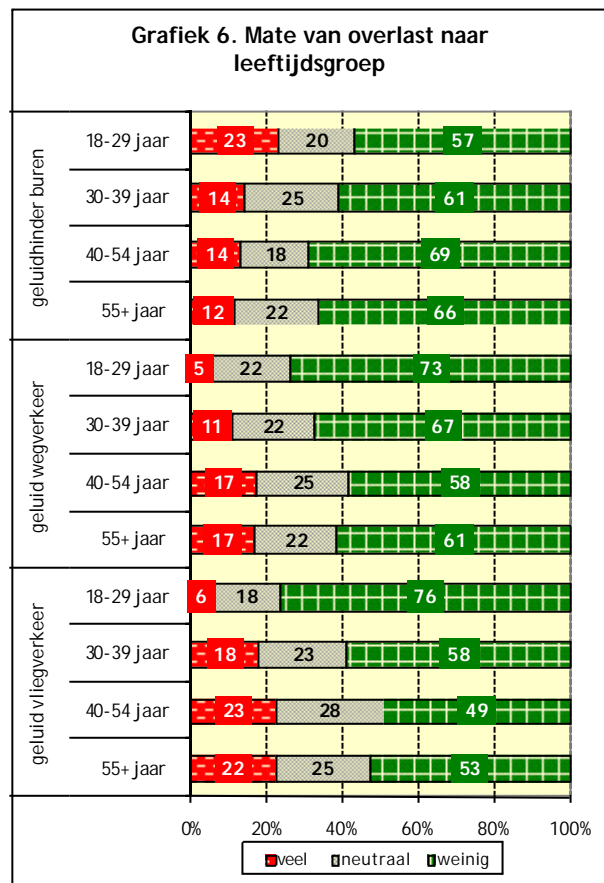
Op diverse manieren kunnen stadsbewoners overlast ervaren. Vaak heeft dat te maken met geluidsoverlast. Soms kan het een andere oorzaak hebben. In het onderzoek is gevraagd in welke mate men in Lelystad overlast ervaart van diverse bronnen. De resultaten zijn te vinden in grafiek 5.

De minste last hebben de inwoners van Lelystad van horeca of andere bedrijven. Dat is op zich niet verwonderlijk, aangezien die meestal zijn geconcentreerd op bepaalde locaties en de meeste woningen daar niet direct in de buurt zijn. Vervuilde lucht en stank zorgen ook bij maar een klein deel van de mensen voor overlast.

De meeste last wordt veroorzaakt door het vliegverkeer boven de stad. Dat behelst deels vliegverkeer van en naar Lelystad Airport en deels vliegverkeer dat afkomstig is van of onderweg naar Schiphol. Wegverkeer en geluidshinder door burens zijn, naast de vliegtuigen ook relatief grote bronnen van overlast. Bijna vier op de tien bewoners geeft bij beide categorieën aan daarvan 'gemiddeld' of 'veel' last te hebben.

Er zijn bij de verschillende overlastfactoren geen belangrijke verschillen geconstateerd tussen de stadswijken. Hetzelfde geldt wanneer wordt gekeken naar het opleidingsniveau. Waar zich wel verschillen voordoen is bij de eigendomssituatie van de woning: tweederde van de bewoners van koopwoningen heeft weinig of nooit last van de burens, bij bewoners van huurwoningen is dit in de helft van de gevallen zo. Een ander verschil is er naar leeftijdsgroep. In grafiek 6 is onder meer te zien dat - opvallenderwijs - meer jongeren geluidsoverlast ervaren door burens dan ouderen. Dit kan samenhangen met de eigendomsverhouding: jongeren wonen vaker in een huurwoning dan ouderen. Bij geluidsoverlast door weg- en vliegverkeer is deze situatie juist omgekeerd: hoe ouder hoe groter de kans dat men overlast heeft.

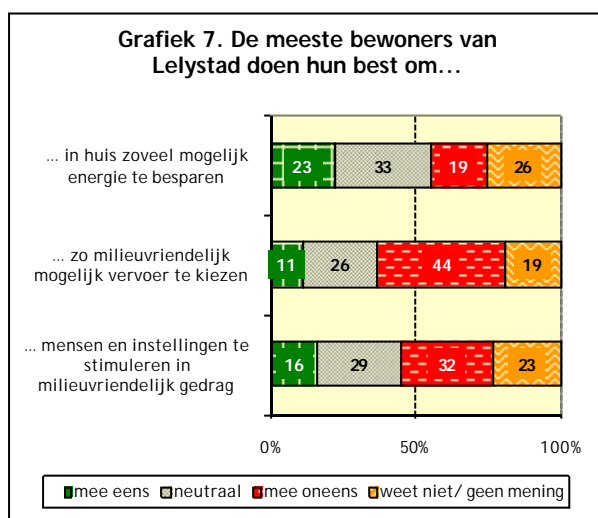

Inspanningen gemeente en inwoners

Het milieubewustzijn van mensen, bedrijven en de overheid kan worden ingegeven door idealistische motieven, al dan niet gecombineerd met economische redenen: kostenbesparing. Hoe dan ook: steeds meer wordt er gelet op 'het milieu'. Met een aantal stellingen is geprobeerd in beeld te krijgen in hoeverre de bewoners en de gemeente op dit gebied hun best doen.

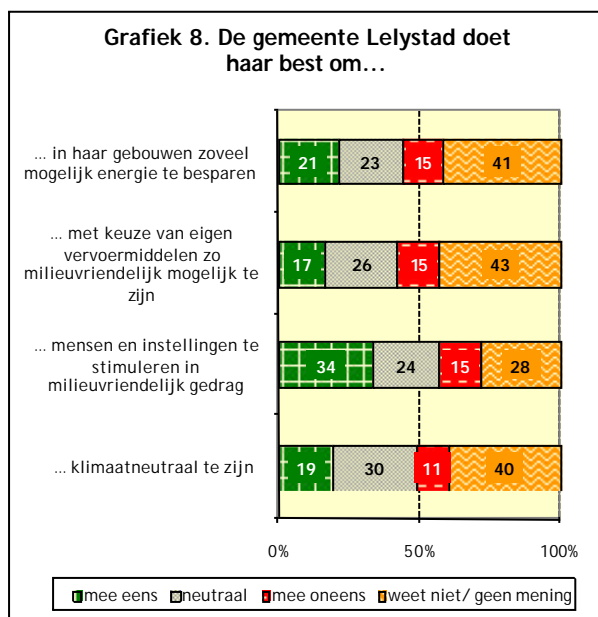
Verantwoordelijkheid bewoners

Een kwart van de bewoners denkt dat hun stadgenoten in huis tamelijk energiebewust leven. Maar een vijfde denkt dat juist niet, terwijl een kwart het niet zegt te weten. Het minst positief is men over de milieubewustheid op het gebied van vervoer: maar een op de negen mensen denkt dat de meeste bewoners milieubewust zijn als ze op pad gaan, bijna de helft denkt juist van niet. Ook van het stimuleren van anderen op milieugebied heeft men nog geen hoge pet op. Grafiek 7 toont de resultaten.

Verantwoordelijkheid gemeente

Over waar de gemeente op let waar het het milieu betreft heeft een relatief groot gedeelte geen mening: rond 40%. Alleen in het stimuleren van milieuvriendelijk gedrag herkent men de hand van de gemeente vaker: ruim eenderde is ook van mening dat de gemeente wat dat betreft haar best

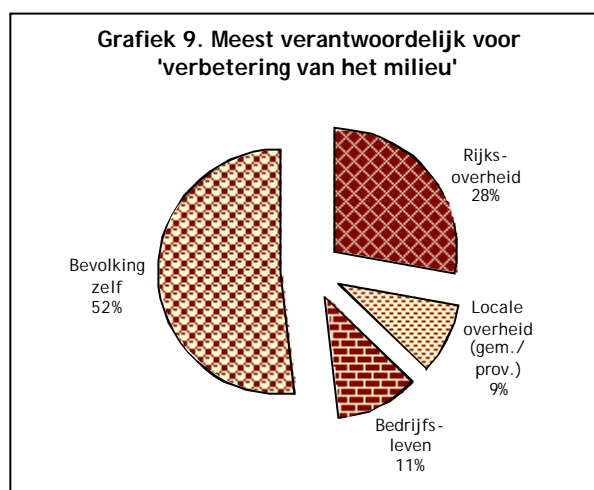

doet. Bij de andere drie inspanningen slaat de balans bij degenen die wel een mening hebben wel licht naar de positieve kant door: meer mensen zijn hierover positief dan negatief. In grafiek 8 zijn de uitkomsten op de vier stellingen te zien.

Eerstverantwoordelijke voor verbetering milieu

Zoals eerder opgemerkt kunnen diverse partijen zich inspannen voor het milieu, maar in het onderzoek is aan de inwoners gevraagd aan te geven wie in hun ogen nu eigenlijk het meest verantwoordelijk is voor 'verbetering van het milieu'.

Grafiek 9 geeft het antwoord: iets meer dan de helft is het blijkbaar eens met de door de overheid gebruikte spreuk: 'een beter milieu begint bij jezelf'. Minder dan 10% ziet de gemeente als belangrijkste trekker, ruim een kwart vindt dat het zwaartepunt bij de rijksoverheid hoort te liggen en een op de negen wil het bedrijfsleven een voortrekkersrol laten vervullen.

Vrouwen leggen de verantwoordelijkheid vaker dan mannen bij de lokale overheid (resp. 12% en 7%). Verder valt op dat, naarmate men ouder is, de verantwoordelijkheid vaker bij het bedrijfsleven legt, jongeren juist duidelijk meer bij de bevolking zelf, zoals uit tabel 1 blijkt.

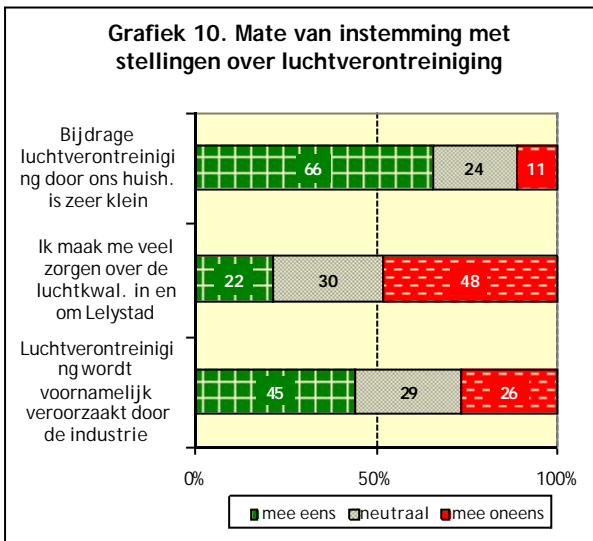
Tabel 1. Meest verantwoordelijk voor 'verbetering van het milieu', naar leeftijdsgroep

	rijks-overheid	locale overheid	bedrijfs-leven	bevolking zelf
	%			
18 t/m 29	24	10	3	63
30 t/m 39	27	8	12	53
40 t/m 54	27	8	12	53
55 en ouder	29	10	14	48

Luchtkwaliteit en het vliegveld

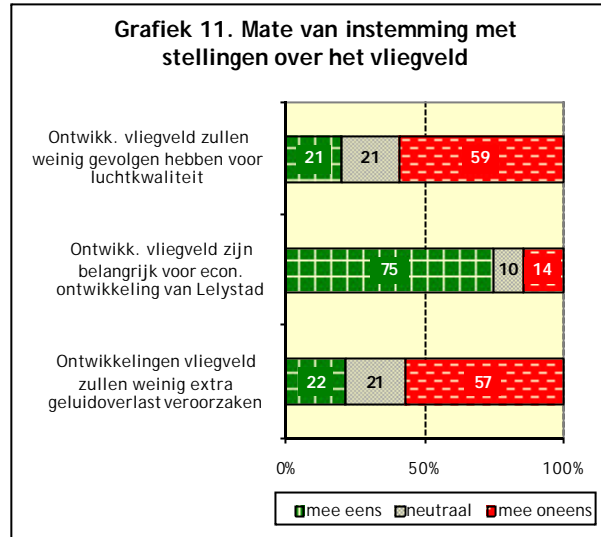
Via een zestal stellingen konden de respondenten aangeven hoe zij aankijken tegen de luchtkwaliteit en de (verwachte) ontwikkelingen rond het vliegveld in relatie tot het milieu.

Grafiek 10 toont de antwoorden op een drietal over de luchtverontreiniging. De 'eigen bijdrage' daaraan wordt door tweederde ingeschat als zeer klein, een op de negen is het daar niet mee eens. Lelystadse 55-plussers vinden hun eigen bijdrage eerder zeer klein dan de jongere leeftijdsgroepen. Ook de lager opgeleiden hebben dit idee duidelijk sterker dan hoger opgeleiden.

Bijna de helft van de mensen maakt zich niet veel zorgen over de kwaliteit van de Lelystadse lucht en ook iets minder dan de helft is van mening dat de industrie de grootste boosdoener is. Ouderen en lager opgeleiden zijn meer bezorgd over de luchtkwaliteit dan jongeren en hoger opgeleiden. En verder zijn mannen en ouderen eerder van mening dat de industrie voornamelijk luchtverontreiniging veroorzaakt dan vrouwen en jongeren.

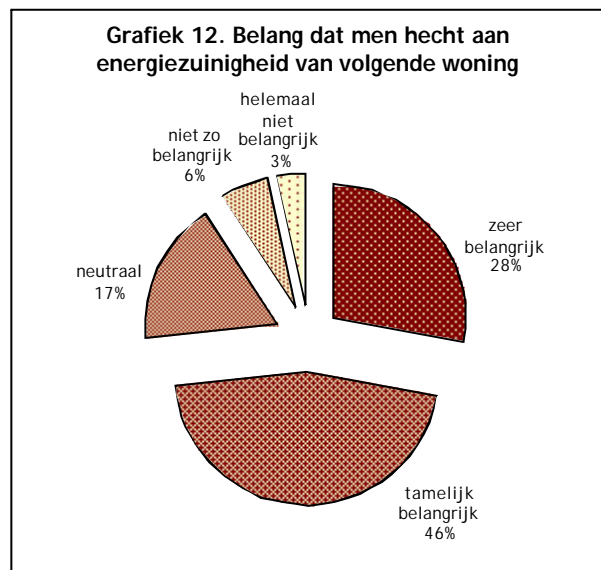
Grafiek 11 toont overduidelijk aan dat de Lelystadse inwoners het economisch belang van het vliegveld onderkennen, maar dat zij desondanks verwachten dat de ontwikkelingen die daar plaats (gaan) hebben overlast zullen veroorzaken. Minder vrouwen dan mannen schatten de ontwikkelingen belangrijk in. Verder verwachten met name hoger opgeleiden dat de geluidsoverlast door het vliegveld zal toenemen.

Energiezuiniger wonen

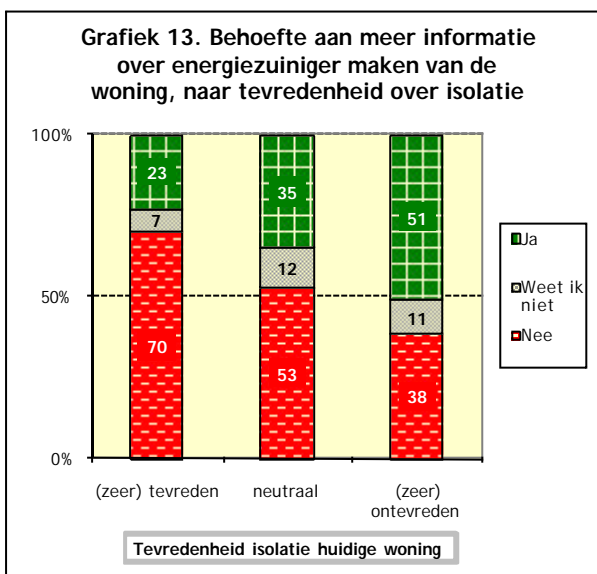
Ongeveer een op de vijf mensen weet ten tijde van het onderzoek niet of het huis waarin men woont een energielabel heeft; voor bewoners van huurwoningen geldt dat in ruim een op de drie gevallen, bij koopwoningen een op de zeven. Dat energielabel was bijna een jaar daarvoor, per 1 januari 2008, ingesteld als keurmerk om de energiezuinigheid van woningen aan te geven. Bijna driekwart meldt dat de woning dat nog niet heeft en bij een op de twintig bewoners is het energielabel wel aanwezig.

Gesteld dat men zou gaan verhuizen, vindt een op de elf respondenten het "niet zo belangrijk" of zelfs "helemaal niet belangrijk" hoe energiezuinig de volgende woning zal zijn. Grafiek 12 geeft dit weer. Driekwart vindt het "tamelijk belangrijk" of zelfs "zeer belangrijk". Een aardig detail is dat van

die laatste groep 8% momenteel geen idee heeft van de eigen energienota. Van de bewoners die hebben aangegeven over de isolatie van hun huidige woning ontevreden te zijn, vindt een hoger percentage (84%) de energiezuinigheid van een eventueel nieuw huis belangrijker dan bewoners die nu wel tevreden zijn (72%).

In grafiek 13 wordt het verband gelegd tussen de tevredenheid die men heeft ten aanzien van de isolatie van de huidige woning en de behoefte aan meer informatie over energiezuiniger maken van de woning. Duidelijk meer behoefte aan informatie is er naarmate men minder tevreden is over de isolatie van hun huidige woning.

Inspanningen door de gemeente

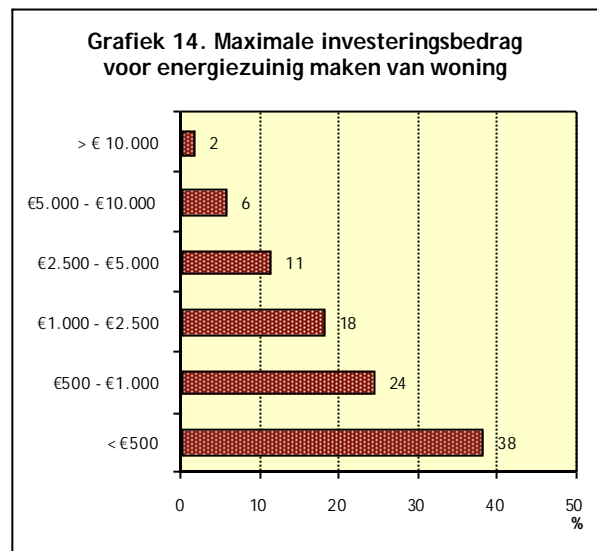
Hiervoor werd al beschreven dat men 'verbetering van het milieu' het minst een taak voor de gemeente vindt en het meest een taak voor de bewoners zelf. Maar wat verwacht men wel van de gemeente? Bijna tweederde van de respondenten is van mening dat de gemeente een actieve(re) rol moet spelen in voorlichting over energiezuinig wonen. Desondanks zegt maar 15% van de mensen dat ze een informatieavond van de gemeente zouden willen bezoeken over dit onderwerp. Zelfs van de mensen die van de gemeente een actievere rol verwachten zegt slechts een op de vijf dat ze naar een informatieavond zouden gaan als die zou worden georganiseerd. Een op de vier zou niet gaan en de overigen 'misschien'.

Kosten en investeringen eigen woning

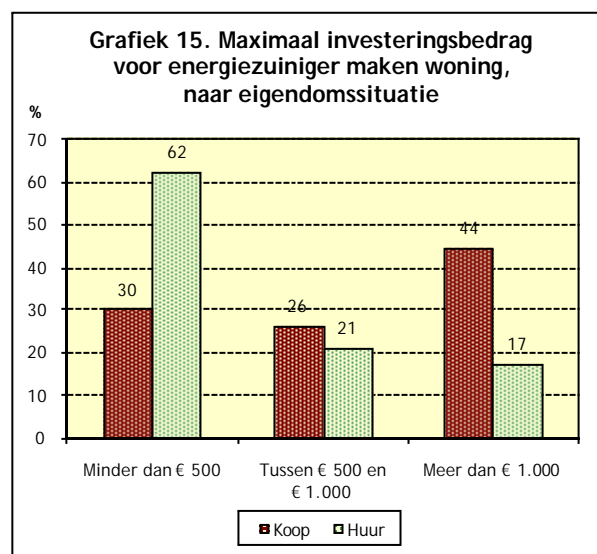
Een op de acht respondenten weet vrij precies wat het zou kosten om de eigen woning energiezuiniger

te maken, een op de drie weet dat 'een beetje'. Maar meer dan de helft (56%) weet dat helemaal niet. Onder huurders weet zelfs driekwart van de mensen helemaal niet wat dit zou kosten. Opvallend detail is dat mensen die ontevreden zijn over de isolatie van hun woning vaker niet weten wat het zou kosten om daar wat aan te doen dan mensen die wel tevreden zijn.

De wetenschap wat het zou kosten is één ding, iets anders is wat men er daadwerkelijk aan zou willen of kunnen uitgeven. In grafiek 14 is de tamelijk rechtlijnige verdeling te zien zoals de gehanteerde categorieën zijn gekozen door de respondenten.

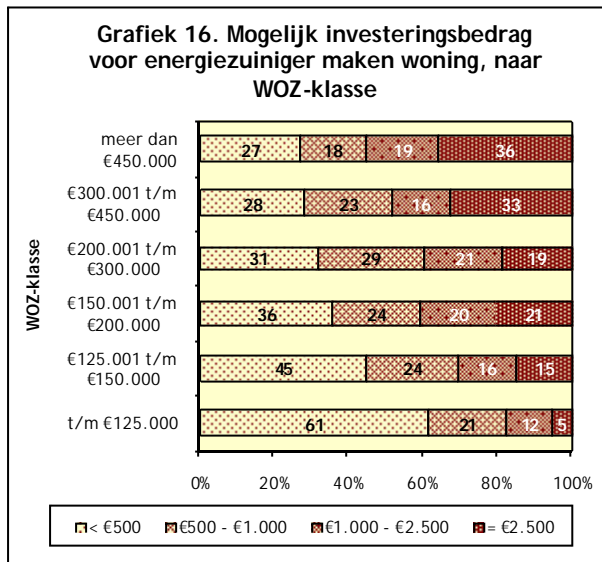

Deze verdeling zegt echter niet alles, want bijvoorbeeld de 38% die zegt minder dan € 500 te willen of kunnen investeren kunnen daar allerlei redenen voor hebben. Een duidelijk verschil is daarin te constateren tussen huiseigenaren en huurders, zoals in grafiek 15 valt af te lezen: een

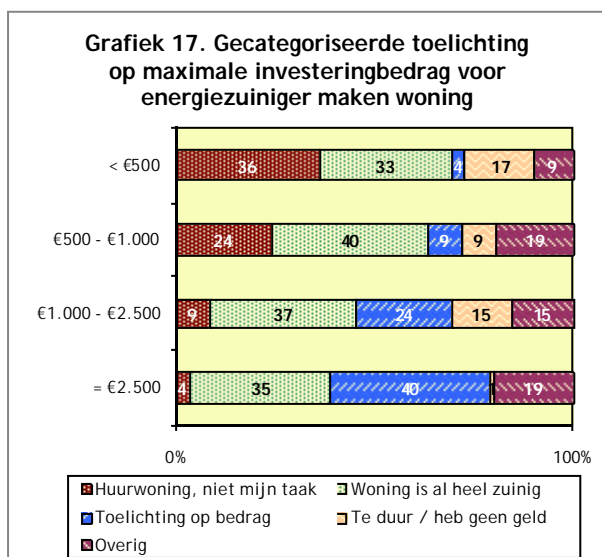

grote meerderheid van de huurders heeft hooguit €500 ervoor over terwijl onder huiseigenaren bijna de helft meer dan € 1.000 wil besteden.

Grafiek 16 laat het duidelijke verband zien tussen het mogelijke investeringsbedrag en de WOZ-klasse waarin de woning valt: hoe hoger de WOZ-waarde, hoe meer men is bereid te investeren om de woning energiezuiniger te maken.

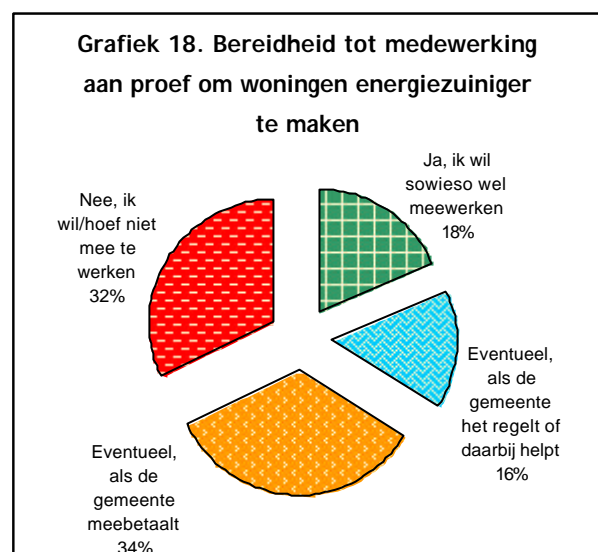
Om een nader beeld te krijgen van de aangegeven bedragen, kon men de keuze voor het aangegeven investeringsbedrag toelichten. Grafiek 17 laat de belangrijkste categorieën zien. Hoe lager het bedrag dat men bereid zou zijn te investeren, hoe vaker wordt aangegeven dat het een huurwoning betreft en men dergelijke investeringen een taak voor de verhuurder vindt. In elk van de vier investeringsklassen zegt een ongeveer even groot deel (tussen 33% en 40%) van de respondenten dat de woning nog tamelijk nieuw is en daarmee al heel energiezuinig, of dat er al veel aanpassingen zijn

gedaan. Hoe hoger het bedrag, hoe vaker men een toelichting geeft op de te nemen maatregelen.

Gemeentelijke proef

De gemeente Lelystad wil een proef doen in de stad om woningen energiezuiniger te maken. Bijna een op de vijf mensen meldt daaraan sowieso wel te willen meewerken. De helft wil eventueel meedoen, maar onder voorwaarden; in tweederde van die gevallen wil men dat de gemeente dan meebetaalt, eenderde zou alleen willen meedoen als de gemeente het (deels) regelt. De rest van de respondenten wil niet aan de proef meewerken, met name omdat het een huurwoning betreft of omdat men het huis al voldoende energiezuinig vindt.

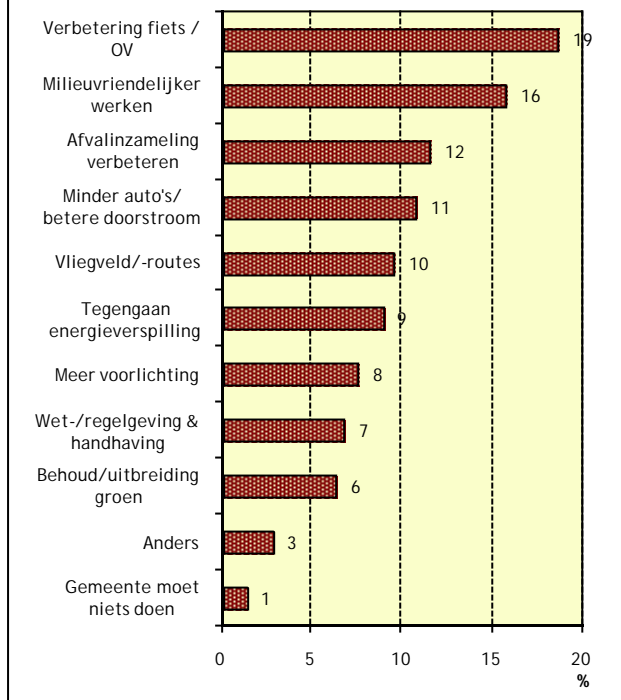

Een ongeveer even groot aandeel bewoners van huurwoningen en van koopwoningen melden dat ze sowieso willen meewerken. Huurders geven echter veel vaker aan dat ze *niet* willen meedoen en huiseigenaren vaker dat ze zouden willen meedoen zolang de gemeente *meebetaalt*.

Suggesties voor de gemeente

Tot slot is aan de panelleden gevraagd of zij suggesties voor de gemeente hebben over verbetering van het milieu in Lelystad. In 40% van de gevallen heeft men die, waarbij in totaal 732 suggesties werden aangedragen. Deze suggesties zijn zeer verschillend van karakter. Daarom is getracht deze in een aantal hoofdcategorieën te groeperen. Grafiek 19 laat de frequentieverdeling hiervan zien. Met een aantal karakteristieke voorbeeldcitaten worden de belangrijkste groepen vervolgens toegelicht.

Grafiek 19. Aangedragen suggesties voor verbetering van het milieu in Lelystad

Fiets/OV

De belangrijkste categorie heeft te maken met verbetering of uitbreiding van het openbaar vervoer in de stad en/of het stimuleren van fietsverkeer. Ook binnen een dergelijke categorie is een heel scala aan ideeën aangedragen, enkele voorbeelden: *"s avonds kleinere busjes laten rijden ip.v. de grote/lege stadsbussen"*, *"Lelybussen hybride maken (voorbeeld Amsterdam)"*, *"Gratis openbaar vervoer buiten de spits voor mensen met een minimum inkomen"*, *"Fietsverkeer toestaan op de Groene Carré: remt snelheid van de auto's"* en *"De fietsers weer in de voorrang doen"*. Soms zijn er gedetailleerder opmerkingen waarbij men zelfs al een deel van de technische uitvoering erbij noemt: *"Rondom de winkelcentra komt bij elk toegangsfietspad een poortje (...). Wie daar doorheen fietst op weg naar het centrum (en dus niet met de auto gaat) krijgt een elektronische punt van het poortje. Vele punten veel voordeel"*.

Milieuvriendelijker werken

Ook binnen de gemaakte opmerkingen die zijn geplaatst onder deze vlag is een brede variatie aan suggesties genoemd. Sommige hebben betrekking op energiezuiniger bouwen: *"Nieuwbouw moet duurzaam en met warmtepompen"*, andere meer op het energieverbruik van de gemeente zelf: *"Led-verlichting in de lantaarnpalen"*, *"Bakfietsen voor gemeentewerken en niet zo ontzettend veel busjes"* of *"proberen om de thermostaat in ge-*

bouwen ietsje lager te zetten en het personeel aanmoedigen zich warmer te kleden". Ook wordt aangedrongen op maatregelen op het gebied van de bedrijvigheid in de stad: *"Trek groene industrie aan"* of *"Biologische landbouw stimuleren"*.

Afvalinzameling

Een op de acht suggesties is gericht op het gebied van afval en de inzameling daarvan. Het gaat dan het meest om zaken die betrekking hebben op (voorkomen van) zwerfvuil: *"Meer prullenbakken op druk bezochte plaatsen"*, *"Strenger toezicht op zwerf/dumpvuil en sneller opruimen van dit zwerfvuil"*, *"Werklozen en daklozen verplichten om rondslingeren vuil op te ruimen (...) tegen een kleine extra vergoeding boven op hun uitkering"*. Ook zijn er diverse suggesties op het gebied van de afvalinzameling, zoals: *"Nog meer gratis vuil weg brengen dan nu het geval is"*, *"Stel weer de ophaaldienst klein chemisch afval in"* en *"Meer containers voor grof vuil in de wijken plaatsen"*.

Overig

Voor de rest zijn veel opmerkingen gericht op een vermindering van het autoverkeer, met name in het centrum, vaak genoemd in combinatie met een betere doorstroming van dat autoverkeer. Ook terugdraaien van de uitbreiding van het vliegveld wordt geregeld genoemd en het verleggen van de vliegroutes boven de stad. Bij tegengaan van energieverstopping wordt vrij vaak gewezen op overbodige verlichting van bijv. gebouwen of parkeerterreinen: *"ik erger mij aan de enorme hoeveelheid licht (lantaarnpalen) die de hele avond en nacht rondom Bataviastad staan "te stralen". Om 18.00 uur is er niemand meer te bekennen, dus waarom zo'n zee van licht"*. En er is ook een klein deel van de panelleden dat vindt dat de gemeente niets hoeft te doen: *"Gemeente doet zijn best"*.

Beknorte onderzoeksverantwoording

In december 2008 is een peiling gehouden over het onderwerp 'Milieu en Afval'. Hiervoor is het LelystadsPanel benaderd met een vragenlijst. De respons bedroeg 77%. In totaal hebben 1.339 inwoners meegewerkt aan het onderzoek.

Het gedeelte over de het milieu past in de voorbereiding op het milieubeleidsplan van de gemeente. De uitkomsten van het gedeelte over afval zijn opgenomen in een afzonderlijke rapportage.

Om de onderzoeksresultaten representatief te maken voor de inwoners van de gehele stad is gewogen op de kenmerken geslacht, leeftijd en stadsdeel.